Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Jesus Ormaetxea Arregi Ureta

Ermua, Bizkaia (1926-2016)

Aurkibidea

Biografia

Areitio ondoko Ureta baserrian jaio eta bertan bizi izan zen. Bizimodua ere baserritik ateratzen zuen. Ermuko azken baserritarretakoa. Zaldibarko Eitzaga auzoko Ines Bildosolarekin ezkondu zen eta sei seme-alaba izan zituzten. Uretatarrak, hasi aitita Jose Joakin, Eusebio aita eta Jesus berarenganaino, entzute handiko idi-probalariak izan dira aurreko mende guztian zehar eta Jesusek ere ederto ezagutzen zuen mundu hori. Enkantxuz enkantxu ibiltzen zeneko sasoiaz oroitzeaz gain, idiak izateak zer suposatzen duen kontatzen du elkarrizketan. Hizkera: mallabittarrera.

Zintak

ERM-131

- **Proiektua**: Ermuko eta Mallabiko "Drogetenitturri" aldizkaria
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Gonzalez, Esti
- **Data**: 2005-03-13
- **Iraupena**: 74 min
- **Euskarria**: Audio Analog

- **Emalea**: Gonzalez, Esti

ERM-156

- **Proiektua**: Ermua eta Eitzako euskara
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Aranberri Odriozola, Fernando
- **Data**: 1995-05-18
- **Iraupena**: 55 min
- **Euskarria**: Audio Analog
- **Kodifikatzailea**: Unamuno, Arianne
- **Emalea**: Aranberri Odriozola, Fernando

ERM-207

- **Proiektua**: Ermua eta Eitzako euskara
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Aranberri Odriozola, Fernando
- **Data**: 1995-05-18
- **Iraupena**: 61 min
- **Euskarria**: Audio Analog

ERM-208

- **Proiektua**: Ermua eta Eitzako euskara
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Aranberri Odriozola, Fernando
- **Data**: 1997-05-17
- **Iraupena**: 39 min
- **Euskarria**: Audio Analog

Pasarteak

1. Ikatza zela egiten zuten

- **Erref**: ERM-156/001
- **Iraupena**: 0:02:18. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:02:18
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Ikazkinak eta txondorrak

Laburpena:
Ikatza zela egiten zuten azaltzen du. Egurra trontzatu egiten zuten eta zoiarekin estali egiten zen. 1942an ere egin zuten ikatz asko. Basoak garbi ez egoteak pena ematen dio.

2. Pagoa, haritza eta gaztainondoa

- **Erref**: ERM-156/002
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 00:02:18. **Bukatu**: 00:03:30
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:
Jesus gaztetxoa zenean, pagoa, haritza eta gaztainondoa zegoen denean. Pagadi asko bota ziren, egurretarako bereziki. Okindegietan asko erabiltzen zuten.

3. Karea zela egiten zuten

- **Erref**: ERM-156/005
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 00:06:17. **Bukatu**: 00:07:35
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Karobiak eta elurzuloak

Laburpena:
Karea zela egiten zen kontatzen du. Zaila zela dio. Harri ona zegoen inguruetan; harriak zulo batean erre egiten zituzten.

4. Idi-probak astero

- **Erref**: ERM-156/006
- **Iraupena**: 0:03:29. **Hasi**: 00:07:35. **Bukatu**: 00:11:04
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
San Inazio hurrengo domekan, idi-probak izaten ziren. Gonbidatu eguna esaten zitzaion. Ermuko probalekua inguruko zaharrena dela dio. Gerra aurretxoan astelehenero jokua egoten zela kontatzen du. Tolosatik eta leku askotatik etortzen omen ziren.

5. Idi-demetako harriak

- **Erref**: ERM-156/007
- **Iraupena**: 0:03:02. **Hasi**: 00:11:04. **Bukatu**: 00:14:06
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Hasieran harri pisutsuak erabiltzen zituzten, idiak ere handiagoak izaten ziren. San Pelaixon omen dago probetarako erabilitako harri zaharretako bat. Tranpak beti egin izan dituzte.

6. Baserri guztietan idiak lanerako

- **Erref**: ERM-156/008
- **Iraupena**: 0:02:49. **Hasi**: 00:14:06. **Bukatu**: 00:16:55
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Lehenago entrenatu beharrean, lanerako erabiltzen zituzten eta ez zegoen

prestaketa berezirik egin beharrik. Baserri guztietan idiak egoten ziren; errepasoa egiten du. Eitzan ere egiten ziren probak.

7. Uztarriak egiten

- **Erref**: ERM-156/009
- **Iraupena**: 0:02:17. **Hasi**: 00:16:55. **Bukatu**: 00:19:12
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:
Uztarriak egiten ikusi izan du; pago bota berriarekin edo uretan edukitakoarekin egiten zuten. Egun bateko lana izaten zen. Uztarrigileak baserrian bertan egiten zuen uztarria. Erabiliaz, uztarriak apurtu egiten dira.

8. Adari jokoa, oilar-borroka eta beste

- **Erref**: ERM-156/010
- **Iraupena**: 0:03:33. **Hasi**: 00:19:12. **Bukatu**: 00:22:45
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:
Ahari-topeak ikusi izan ditu asko. Ermuan zeinek edukitzen dituen adariak kontatzen du. Azpeitia aldean dagoela afizioa dio. Oilar-borroka asko egoten ziren gerra aurrean Ermuan. Lehen herri-kirol gehienak desafio moduan egiten ziren, ez zegoen dirulaguntzarik.

9. Abarkak, zestoak eta aulkiak

- **Erref**: ERM-156/012
- **Iraupena**: 0:02:04. **Hasi**: 00:25:35. **Bukatu**: 00:27:39
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:
Jesusen aititak abarkak egiten omen zituen. Zestoak egiten ikusi izan du mallabiar bat. Gaztainondoarekin egiten zituen. Eguarbitzakoak aulkiak egin izan dituela dio.

10. Sorginak, kukua eta San Juan sua

- **Erref**: ERM-156/013
- **Iraupena**: 0:03:30. **Hasi**: 00:27:39. **Bukatu**: 00:31:09
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:
Sorginen konturik ez du entzun izan askorik. Umeak beldurtzeko erabiltzen zituzten kontuok. Kukua entzutean poztu egiten omen ziren nagusiak, eguraldi hobearen iragarle zelako. San Juan bezperan beti sua pizten zuten baserrian eta kantuz aritzen ziren.

11. Bizimodu hobearen bila

- **Erref**: ERM-156/015
- **Iraupena**: 0:01:47. **Hasi**: 00:32:30. **Bukatu**: 00:34:17
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara joateko arrazoiak
- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan

Laburpena:
Bere amabitxia eta aitabitxia Argentinara joan ziren Ermutik, bizimodu hobea egiteko asmoz. Artzain joaten zirenak Ipar Amerikara joaten ziren. Bizimodu txarra izaten omen zuten.

12. Ogia eta artoa etxeko labean

- **Erref**: ERM-156/018
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 00:35:54. **Bukatu**: 00:37:44
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:
Ogia egiteko labea astero pizten zen, eta artoa (opila) ere egiten zuten. Irina Kondearenean egiten zuten, Eitzan. Sagardoa Ermuan eta Mallabian ere egiten omen zen. Azoka handirik ez da egon izan Ermuan.

13. Gerra ostean langileen lana oso merke

- **Erref**: ERM-156/019
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:37:44. **Bukatu**: 00:39:59
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Eskopeta asko egiten zituzten Ermuan. Baserrian txispak egiten zituzten, eskopetendako. 1943an oso merke kostatzen zen langile onenaren dirua ere.

14. Ermandadeak

- **Erref**: ERM-156/022
- **Iraupena**: 0:02:04. **Hasi**: 00:44:56. **Bukatu**: 00:47:00
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Ermandadeak ezagutu ditu, Eitzan eta Ermuan. Zela funtzionatzen zuten kontatzen du. Txerria izaten zuten etxean. Gabon aurretxoan hiltzen zuten.

15. Tenporak eta ilargiaren eragina

- **Erref**: ERM-156/024
- **Iraupena**: 0:02:31. **Hasi**: 00:48:51. **Bukatu**: 00:51:22
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:
Tenporak zer diren azaltzen du; eguraldiari antz emateko modu bat. Urtean lau aldiz izaten dira. Ilargiak landareak sartzeko, egurra mozteko, animaliak hiltzeko eragina daukala dio.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-29

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com